

Dk. David Turner, Injili ya Yohana, Kipindi cha 2, Utangulizi, Sehemu ya 2

© 2024 David Turner na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. David Turner katika mafundisho yake juu ya Injili ya Yohana. Hiki ni kipindi cha 2, Utangulizi wa Injili ya Yohana, sehemu ya 2, Mambo ya Kihistoria na Maandishi.

Hujambo, tumerudi tena kwa Injili ya Yohana katika video yetu ya pili.

Video yetu ya kwanza ilijaribu kukutambulisha kwa vipengele vya kitheolojia na kifasihi vya Injili, na sasa tumerudi kufanya video ya pili ya utangulizi, wakati huu zaidi kuhusu mambo ya kihistoria, jinsi tulivyopata Injili ya Yohana, mpangilio wa kihistoria wa kifungu, na jinsi tulivyoipata leo, aina za mambo ya ukosoaji wa maandishi. Kwa hiyo tena, tunatembea katika kidimbwi cha Yohana na kupata baadhi yake, lakini tunaweza kuzama ndani ya hili, kinakuwa kirefu sana. Kwa hivyo, tunajaribu kukujulisha mambo unayohitaji kufikiria kuhusu Injili hii, lakini ni vigumu kwetu kujifanya kuwa tunashughulikia kila kitu kinachohitajika kusemwa.

Kwa hiyo, tunarudia kile Yohana alichosema mwishoni mwa kitabu chenyewe, kwamba kila kitu kinachohitaji kusemwa kuhusu Injili ya Yohana hatuwezi kusema la sivyo ulimwengu wote ungejawa na mambo ambayo yanapaswa kusemwa kuhusu Injili ya Yohana. Kwa hivyo, tunatoa matone machache tu kutoka kwa bahari hapa leo na tunatumai, yatakuwa na manufaa kwako katika maisha na huduma yako. Kwa hivyo, tunapofikiria kuhusu mazingira ya kihistoria ya Yohana na kila kitu, siwezi kujizuia kutaja kitabu hiki kizuri cha Craig Blomberg kuhusu kutegemewa kwa kihistoria kwa Injili ya Yohana.

Craig amepitia na kuzungumza juu ya kiasi gani cha Yohana kinahusiana na mazingira ya kihistoria, na alizungumza kuhusu baadhi ya matatizo ya kihistoria ya kitabu, hivyo ilikuwa rasilimali kubwa kwa ujumla juu ya masuala ya kihistoria na kwa Injili ya Yohana. Kwa hiyo, jambo la kwanza tunalotaka kujadili kuhusiana na mazingira ya kihistoria ya Yohana ni suala la uandishi wake, na kujadili uandishi wa Yohana tunazungumza kuhusu ushahidi wa ndani na nje. Ushahidi wa nje unahusiana na kile tunachojua kuhusu Injili ya Yohana kutoka kwa watu ambao wamezungumza juu yake katika kanisa la kwanza.

Ushahidi wa ndani kimsingi ni kile kitabu chenyewe kinadokeza kuhusu mwandishi wake anaweza kuwa. Kwa hivyo, tunaanza na uthibitisho wa nje na kumbuka tu kwamba katika kanisa la kwanza, mapema kama karne ya 2, watu kama Irenaeus, Clement wa Alexandria, na Papias kama ilivyotajwa katika Eusebius ambaye aliandika wakati wa karne ya 4, walizungumza juu ya Yohana na juu ya uandishi wake na mpangilio wake na jinsi ulivyotokea. Maandishi haya, hasa maoni kuhusu Papias

ambayo Eusebius anayatoa yanavutia kwa kuwa kwa kawaida yatahusisha Yohana na jiji la Efeso katika Asia ya Magharibi ya Asia Ndogo, na tutazungumza kuhusu jinsi Yohana alivyotekeleza mwisho wa maisha na huduma yake huko.

Lakini kauli ya Papias ni ya kuvutia hasa kwa kuwa hairejelei tu kwa Yohana mfuasi, bali Yohana Mzee. Na kwa hivyo, tuna matatizo ya kiufafanuzi na Papias akijaribu kubaini kama alikuwa anazungumza juu ya watu wawili, Yohana wawili tofauti, Yohana mfuasi kama mtu mmoja na Yohana mzee kama mwingine. Sio kila mtu anamtazama Papias kwa njia hiyo.

Labda anazungumza juu ya mtu yule yule anayetumia tu majina hayo mawili tofauti kwao. Lakini ukitaka kuzama katika hili kwa ukamilifu zaidi, hili ni suala la mshangao fulani kujaribu kubaini ni nini hasa Papias alikuwa anarejelea hadi John Mzee. Inaonekana kwangu kama mtaalamu ambaye si Johannine, lakini mtu ambaye amekuwa akifanya kazi na Yohana kwa miaka kadhaa pamoja na mambo mengine mengi, kwamba injili ya Yohana hakika inafungamanishwa kwa njia isiyo ya moja kwa moja na Yohana mtume, mfuasi wa wale Kumi na Wawili.

Na kama kulikuwa na mzee John au washirika wengine wa Johannine ambao waliunda kiini cha kile kinachoitwa jumuiya ya Johannine, nadhani tungetaka kusema kwamba mafundisho katika kitabu hiki ni Yesu kama ilivyochujwa kupitia Yohana, mshiriki wa Kumi na Wawili, mfuasi wa awali. Na ni injili kulingana na mapokeo hayo, mapokeo yaliyotoka kwa mtume Yohana, mmoja wa wale kumi na wawili. Tunachoweza kujifunza kutokana na ushahidi wa ndani kimsingi ni kwamba mwandishi wa injili hii alikuwa shahidi aliyejionea, mtu ambaye alikuwa mmoja wa wale Kumi na Wawili, mmoja wa wafuasi wa awali wa Yesu.

Anaposema, tuliiona utukufu wake, anathibitisha kwamba yeye ndiye ambaye kwa kweli amekuwa huko na kuona mambo ambayo anazungumza. Bila shaka, tunayo marejeo mengine ya mwanafunzi mpendwa katika injili ya Yohana, na mwanafunzi huyo mpendwa ndiye aliyekuwa karibu zaidi na Yesu na aliyeketi, kama andiko linavyosema katika Yohana 13, aliegemea kifuani pa Yesu kwenye mlo. Tutachukua muda kujaribu kufunua kile ambacho kilimaanisha katika mpangilio wa kale wa Waroma wa kochi tatu unaoitwa triloni baadaye, lakini ni wazi kwamba ushahidi wa ndani, iwe unakubali au la, unathibitisha kwamba mtu aliyeandika kitabu hiki alikuwa mshiriki wa kibinafsi wa karibu, rafiki wa karibu, na mwandamani wa Yesu.

Kwa hiyo, kile tulicho nacho katika kitabu hiki basi, kitabu kinapomalizia katika sura ya 21, ni marejeo ya mtu huyu, mwanafunzi mpendwa, na mwanafunzi mpendwa anathibitisha kwamba tunajua kwamba ushuhuda wake ni wa kweli. Hasemi kamwe jina lake ni nani, lakini anasema, unajua kwamba nimekuwa huko, na nimefanya hivyo, na kwa hivyo ninajua ninachozungumza. Kwa hiyo, tunaangalia hapa Yohana 21, mstari wa 25.

Yesu alifanya mambo mengine mengi pia. Kama kila kimoja kingeandikwa, nadhani hata ulimwengu wote haungekuwa na nafasi ya vitabu ambavyo vingandikwa. Kwa hivyo, anaweka wazi sana kwamba alikuwa sehemu ya huduma ya awali ya Yesu na anajua anayozungumzia.

Kwa kuwa hajitaji jina, tuna kile ambacho sisi, nadhani, tunaweza kuita ushuhuda usio wazi wa uandishi, sio ule mahususi unaotaja jina la mwandishi, lakini marejeleo mapana sana kwa mtu ambaye anatambulika kwa siri kama mfuasi mpendwa. Na kwa hivyo, hatuna jina kamili la kutokujulikana linapokuja suala la mwandishi wa kitabu. Tuna aina fulani ya kutokujulikana kumehitimu.

Na kupitia mapokeo ya awali ya kanisa, ushahidi huu wa kiasi fulani usio wazi ambao tunao katika kitabu chenyewe, na wengi wa kanisa angalau, umeeleweka kuwa ni marejeleo ya mfuasi mpendwa kama Yohana, mfuasi, mshiriki wa 12 ya awali. Imekuwa hasira, nadhani, katika nusu ya pili ya karne ya 20 ya usomi wa injili wa Agano Jipya kutoka kwa mtazamo wa taaluma inayojulikana kama ukosoaji wa urekebishaji, kufikiria kwamba waandishi wa Injili walirekebisha au kuhariri mapokeo yao ambayo yalipatikana kwao kwa njia ambayo iliundwa mahususi kukidhi mahitaji ya jamii zao.

Kwa kiasi fulani, basi, jumuiya hizi husika zikawa waamuzi wa jinsi tungeelewa maudhui ya injili. Kwa hiyo, nadharia, basi, kwamba maudhui ya injili yalitokana na jumuiya ikawa aina ya mduara mbaya, na watu kama Richard Balcombe, kama tutakavyoona katika muda mfupi, wamezungumza dhidi ya mtazamo huo kwa Injili. Lakini kwa muda, hebu tufikirie baadhi ya mawazo leo kuhusu wasikilizaji wa Yohana.

Tamaduni za kale, zile tulizozitaja hivi punde kwenye slaidi iliyotangulia, zina mwelekeo wa kumweka Yohana huko au karibu na Efeso, na mwisho wa huduma yake ulifanywa huko, kwa hiyo nyenzo zake ziliandikwa kwa ajili ya kanisa katika eneo hilo. Bila shaka, ilisambazwa kwa upana zaidi katika kanisa baada ya wakati huo ambapo ililenga hapo awali huko Efeso.

J. Lewis Martin na wengine wana nadharia kwamba Yohana aliandikiwa Wakristo, hasa Wakristo wa Kiyahudi ambao walikuwa na matatizo ya kudumisha ushirika wao na masinagogi kote Ughaibuni, kwa sababu ya utii wao kwa Yesu, walikuwa wakitupwa nje ya sinagogi. Kwa hivyo, Martin alikuwa na maoni kwamba maandiko kama Yohana 9, ambayo inarejelea kipofu ambaye Yesu alimponya, na maandiko kama 12:42, ambayo inarejelea wale ambao walikuwa wamemwamini Yesu lakini hawakuruhusu hilo lijulikane hadharani, kwa sababu wangetupwa nje ya sinagogi kama ingejulikana, na katika 16, ambapo Yesu anawaonya wanafunzi kwamba watateswa nje ya sinagogi na kwamba watateswa nje ya sinagogi.

Kwa hiyo, Martin aliamini kwamba Yohana aliandikwa kwa ajili ya kundi hili la Wakristo ambao kimsingi walikuwa wakiteswa kwa ajili ya imani yao katika Yesu,

ambaye alikuwa anatengwa na masinagogi kuzunguka sehemu ya Magharibi mwa Asia Ndogo ya dunia. Mawazo ya sasa ambayo yanapingana na hayo yanatokana na kitabu cha Richard Bauckham kinachoitwa *The Gospels for All Christians*, na Bauckham amehariri kitabu hicho na kuandika sura yake ya kwanza.

Makala yake inaitwa Injili kwa Wakristo Wote. Kitabu hiki kilichukua jina lake kutoka kwa nakala yake, na Balcom amesema kwamba wazo kwamba Injili ziliandikwa kwa ajili ya jumuiya ndogo ndogo, na kisha jumuiya ndogo ndogo ambazo zimefikiriwa basi zinakuwa msingi mzima wa ufafanuzi wa kitabu, ni mzunguko mbaya, na hivyo dhana inathibitishwa na data kwa sababu data inathibitisha hypothesis, na hivyo ni kile ambacho nimekuwa nikiita kwamba hivi karibuni umekuwa ukisikia juu ya jambo fulani. kufikiri kwamba unaweza kuthibitisha hilo kwa uthibitisho kwa sababu unatazama uthibitisho kwa uthabiti kutoka upande wa kuthibitisha nadharia uliyo nayo. Kwa hiyo Bauckham amekusanya ushahidi fulani katika kitabu hiki kuhusu kwa nini Injili zote nne ziliandikwa, si kwa ajili ya vikundi kiini vya watu binafsi katika mji huu mdogo au mahali hapa padogo, au kundi fulani fulani la Wakristo ndani ya Milki ya Kirumi, lakini Injili hizi hazikuandikwa kwa ajili ya wasikilizaji wote, lakini tofauti za Injili ziliandikwa kwa ajili ya Wakristo wote. tofauti katika Injili zinafafanuliwa na mkazo binafsi wa mwandishi ambao alitaka kuufanya.

Kwa hiyo, lengo basi ni zaidi juu ya makadirio ya mwandishi binafsi ya kile ambacho kanisa kwa ujumla lilihitaji, na Injili ziliandikwa kwa ufahamu fulani wa machapisho mengine lakini hazikuandikwa sana kwa ajili ya sehemu ndogo ya watazamaji, lakini kwa kile ambacho mwandishi alifikiri kwamba kanisa kwa ujumla lilihitaji kusikia. Kwa hivyo, hiki ni kitabu kizuri juu ya mada hii na kina nakala zingine za kupendeza vile vile kuhusu jinsi fasihi ya zamani ilisambazwa katika Milki ya Roma, na jinsi Injili zingeweza kusambazwa sana sio tu katika eneo moja dogo, lakini kote katika Milki kwa wakati wa haraka sana. Kwa hivyo, aina ya hoja ya Bauckham ni kinyume cha kile Martin na wengine walikuwa wakisema kuhusu hadhira finyu ya John.

Jambo moja ambalo sote tungeona ni kwamba Injili ya Yohana ni Injili ya Kiyahudi sana. Ina sifa nyingi za Kiyahudi ndani yake. Pengine tungalikesha baadhi ya watu wakisema Yohana ndiye Myahudi zaidi ya Injili, halafu tunasikia watu wakisema, hapana, Mathayo ndiye Myahudi zaidi kati ya Injili.

Kwa hivyo, sijui ni jinsi gani tutatatua ugumu huo. Wote wawili wana njia zao tofauti za kuonyesha jinsi Uyahudi ulivyomgusa Yesu, na jinsi Yesu alivyokuwa Masihi wa Israeli, na sijui kwamba tunahitaji hata kujadili swali hilo tena. Lakini ni wazi kabisa kwamba kuna sifa nyingi za Kiyahudi katika Yohana, na Yohana mara kwa mara anarejelea Agano la Kale kwa njia ya dokezo au nukuu.

Dibaji ya Injili ya Yohana kwa uwazi inamfunga Yesu na Mwanzo sura ya 1, inamfunga kwa uwazi Yesu na Musa, inamfunga kwa uwazi Yohana Mbatizaji, mtangulizi wa Yesu, na Malaki, na Isaya sura ya 40. Kwa hiyo, tunayo mizizi mingi ya Agano la Kale

katika Injili hii ambayo haiwezi kupingwa. Pia kuna uwezekano kwamba Yohana aliandika baadaye kidogo, hiyo ni mapokeo ya umoja, na kwamba Yohana aliandikwa labda kama nyongeza ya Injili za Synoptic.

Tunaonekana kuwa sio tu na wazo ambalo lingekuwa kweli kutokana na aina fulani ya kukisia tu, lakini kutokana na taarifa kuhusu jinsi Injili ya Yohana ilivyoanza, ambayo tutaizungumzia kwa ukamilifu zaidi. Kwa hiyo, wasomi wengi leo wangepikiri kwamba Injili ya Yohana iliandikwa mwishoni mwa karne ya kwanza, labda karibu 90 ya Enzi ya Kawaida, BK. Wengine wangepanzisha tarehe baadaye, kuna shule ya mawazo, miongoni mwao John AT Robinson, ambaye alijaribu kubishana kwamba John aliandikwa kabla ya 70.

John wakati huo alichumbiwa mapema sana, sio watu wengi waliomfuata katika mjadala huo. Tunayo aina ya neno terminus ad quem, ambalo ni jambo ambalo Yohana lazima awe aliandikiwa kufikia tarehe hii, kwa sababu tuna hati ya mapema zaidi kutoka nyakati za Agano Jipya iliandikwa P52, kwa kawaida karibu 125 AD. Baadhi ya tarehe mapema, baadhi ya tarehe baadaye kidogo, lakini 125 nadhani ni haki salama tarehe kwa ajili yake.

Kwa hivyo, ni wazi wakati huo kwamba Yohana aliandikwa na alikuwapo miongo kadhaa kabla ya hapo, au kusingekuwa na hati yake ambayo ilikuwa imeandikwa wakati huo baadaye. Kwa hiyo, kufikia katikati ya karne ya 2, Yohana alijulikana sana. Kwa hivyo tunamhusishaje Yohana na Injili za Synoptic? Kwa hivyo, tunauliza maswali hapa, ni kwa jinsi gani Yohana anatofautiana sana na Synoptics, na ni jinsi gani Yohana kwa njia fulani anafanana nao? Kwa hivyo, ni maeneo gani ya maudhui ya kawaida kati ya Yohana na Synoptics? Ni kiwango gani cha maslahi yao ya kihistoria? Je, mwelekeo wao ni upi kwa jiografia? Je, zimeundwaje kama fasihi? Wanasimuliaje hadithi? Na hatimaye, je, tunaangalia vipi mikazo yao ya kitheolojia na inatofautiana vipi? Kwa hivyo, nitakuonyesha slaidi sasa ambayo sidhani kama utaweza kuona kwenye video, lakini nadhani utaweza kufikia nyenzo hii kwa njia ambayo utaweza kuona ikiwa imechapishwa na kuweza kuona hii vizuri zaidi.

Samahani kwa hilo, lakini haipaswi kukuzuia sana. Kwa hivyo, muundo wa Injili nne unaweza kuwekwa kama chati ya kulinganisha. Na tunapofikiria jinsi walivyowekwa, kwa uwazi wote wanazungumza juu ya huduma ya hadharani ya Yesu na juu ya shauku ya Yerusalemu inayoongoza kwenye ufufuo wa Yesu na mambo yaliyotokea baada ya hayo.

Kwa hivyo, iwe tunazungumza juu ya Marko, Mathayo, Luka, au Yohana, tuna nia hii ya kawaida katika huduma ya Galilaya, huduma ya hadharani, na wakati huko Yerusalemu, pamoja na ufufuo wa kile kilichotokea baada ya Yesu kusulubiwa. Ili kupata kiini cha jambo, slaidi hii inayofuata, ambayo nadhani unaweza kuona, tena, tazama nyenzo zako zilizoandikwa ili kuona slaidi iliyotangulia. Tunachobainisha

kuihusu ni kwamba Injili zote mbili, Mathayo, Marko, na Luka, na Yohana, zina mengi ya kusema kuhusu Galilaya na mengi ya kusema kuhusu Yerusalemu.

Tofauti ni kwamba katika mapokeo ya Synoptic, Yesu anaonyeshwa kuwa na huduma katika Galilaya ambayo inaongoza kwenye safari karibu na mwisho wa huduma yake ya Yerusalemu, na kisha kukutana na wanafunzi tena huko Galilaya baada ya ufufuo. Hata hivyo, katika Injili ya Yohana, mambo ni tofauti kidogo. Katika Injili ya Yohana, una Yesu akihama kutoka Galilaya hadi Yerusalemu mapema sana katika sura ya 2, kisha kurudi Galilaya, kisha kurudi Yerusalemu tena, na kurudi na kurudi na kurudi.

Mambo hayaendi sawa. Yesu anasafiri sana kwenda na kurudi katika Injili ya Yohana. Tunaona jambo moja ambalo ni la kustaajabisha sana, ni kwamba tukio ambalo mapokeo ya Synoptic inaweka karibu na mwisho wa huduma ya Yesu, anapofika Yerusalemu, ana tukio la hekalu ambapo anawaondoa wavunja fedha.

Tukio hilo linatokea mwanzoni mwa Injili ya Yohana. Wanafunzi wa Injili wana mijadala mingi kuhusu jinsi hiyo inavyofanya kazi, na jinsi ya kuelewa ni lini hilo lilitendeka. Wainjilisti wanaoamini ilitokea huchukua njia mbili tofauti kulihusu, ama wakifikiri kwamba Yesu alikuwa amesafisha hekalu mara mbili.

Nadhani watu zaidi wangepikiria kwamba alifanya hivyo mara moja tu. Kati yao, wengi wangesema Injili za muhtasari huhifadhi asili yake ya kihistoria, na Yohana ameiweka mapema katika huduma ya Yesu kama mada ya mada ili kuonyesha matatizo ya Yesu na viongozi wa Kiyahudi mapema katika huduma yake, na si kuahirisha tukio hilo hadi mwisho. Hili ni jambo linaloweza kujadiliwa.

Tunazungumza katika hatua hii hapa tukijaribu kuelewa suala la jinsi Injili ya Yohana inavyosimulia hadithi, sio sana kuhusu njia kamili tunayohitaji kuelewa jambo hili moja mahususi. Kiini chake ni kwamba mtazamo wa Yohana kwenye jiografia ni tofauti sana na ule wa Synoptics. Katika Yohana, Yesu yuko Yerusalemu mapema, anarudi Galilaya, anarudi Yerusalemu, anarudi Galilaya, anarudi Yerusalemu tena, na hatimaye anachukua mapumziko mafupi mashariki mwa Yordani kabla ya kurudi kumponya Lazaro na kuwa na kile ambacho tumekiita katika mapokeo ya Synoptic kawaida kuingia kwa ushindi.

Kwa hivyo, ni kiasi gani cha Yohana kinapatikana katika Synoptics? Kwa kawaida tunasikia kwamba ni 10% tu ya Yohana inayopatikana katika mapokeo ya Synoptic. Hili ni jambo ambalo kila mtu angekubaliana nalo. Kwa hivyo, ili kuiweka kwa njia nyingine, ni takriban mistari 170 kati ya 778 jumla katika Yohana ndizo zilizo na nyenzo zinazolingiliana na Synoptics.

Hapa hatuzungumzii hata juu ya makubaliano kamili ya maneno ya neno moja, yanaingiliana tu kwa maana kwamba yanashughulikia nyenzo sawa na kukuambia hadithi sawa. Kwa hivyo, ikiwa tutachukua muda hapa ili tu kupitia nyenzo ambayo

inaingiliana katika Yohana na Synoptics. Kwa hiyo, ushuhuda wa Yohana Mbatizaji kwa Yesu ni tofauti sana katika Yohana kuliko ulivyo katika Synoptics, lakini kiini chake nadhani kinafanana sana.

Kwa hiyo, katika Yohana sura ya 1 mistari ya 19 hadi 28, tuna kumbukumbu ya ushuhuda wa Yohana kwa Yesu. Tuna suala la Yesu kusafisha hekalu mapema katika Yohana, baadaye katika Synoptics, lakini ni nyenzo ambayo inafanana. Kuponywa kwa mwana wa afisa huenda ni tukio lile lile katika Yohana 4 kama tunavyopata katika Synoptics.

Yesu kulisha umati katika sura ya 6 ni muujiza pekee unaotokea katika Injili zote nne. Yesu akitembea juu ya maji mara tu baada ya hapo anapatikana pia katika Mathayo na Luka. Upangaji wa viongozi wa Kiyahudi kumuua Yesu, ni dhahiri unapatikana katika mapokeo ya Synoptic.

Upako wa Yesu huko Bethania, tunachokiita kuingia kwa ushindi, Jumapili ya Mitende, Yesu akitabiri kukanushwa kwa Petro, Yesu kusalitiwa na kukamatwa, Yesu mbele ya kuhani mkuu, Petro kumkana Yesu wakati yote yanaendelea, Yesu kutokea mbele ya Pilato, Pilato kumhukumu Yesu kifo, Yesu kusulubishwa na kufa, Yesu kusulubiwa na kufa, Yesu kusalitiwa na kukamatwa, Yesu mbele ya kuhani mkuu, Petro kumkana Yesu wakati yote yanaendelea, Yesu kuonekana mbele ya Pilato, Pilato kumhukumu Yesu kifo, Yesu kusulubishwa na kufa, Yesu kusulubiwa na kufa, Yesu kusalitiwa na kukamatwa, Yesu mbele ya kuhani mkuu, Petro kumkana Yesu wakati yote yanaendelea. kuonekana kwa wanafunzi. Mambo haya yote yanafanana. Samahani, lazima nipate kinywaji.

Kwa hivyo, habari hizi zote ambazo tuliona muda mfupi uliopita, zikipitia kwa haraka sana, zinatunyesha kwamba ingawa Yohana ni tofauti kabisa, kuna mambo kadhaa ambayo Yohana anayo sawa na mapokeo ya Synoptic. Hili lilijadiliwa na kujulikana hata katika nyakati za zamani, kwa hivyo tunayo nukuu hii maarufu kutoka kwa Clement wa Alexandria kutoka karne ya pili, iliyoandikwa na Eusebius katika karne ya nne, na imetafsiriwa kama hii, John mwisho wa yote, akijua kwamba ukweli wa nje ulikuwa umeonyeshwa katika Injili za Synoptic, niliongeza neno Synoptic, hiyo ni kumbukumbu yake, ambayo ni wazi kwamba neno hilo halikutumika. Injili, alihimizwa na wanafunzi wake, na akiongozwa na Roho Mtakatifu, alitunga injili ya kiroho. Tafsiri inahusisha neno la nje na la kiroho kwa jinsi Injili mbili zinavyoelezewa.

Lugha asilia ya Klementi ilizungumzia kimsingi tofauti kati ya somatic na nyumatiki, ni kusema, mambo ya nje au ya nje dhidi ya mambo ya ndani au ya kiroho. Kwa hivyo, wengi wetu katika mapokeo ya kiinjili hatufurahishwi kabisa na hemenetiki zote zilizotoka Aleksandria na Misri, kama vile za Origen na Clement na watu wa asili yao, na wengi wetu tungependelea kupendelea aina ya Kiantiokia ya hemenetiki ya watu kama Chrysostom, lakini wameweka vidole vyao kwenye kitu hapa ambacho kila mtu anapaswa kukiri au kutopenda neno hilo. Kwa hivyo labda hungetaka kumlinganisha

Yohana na Synoptics kwa kuzungumza juu ya tofauti kati ya somatic, ya nje, ya mwili, dhidi ya ya ndani, ya kiroho.

Labda haupendi njia hiyo ya kufikiria juu ya maneno, lakini kuna kitu hapa ambacho tunahitaji kufikiria na kuzingatia, kwamba ikiwa mpangilio huu wa kihistoria wa hii ni kweli, na kwamba Yohana alikuwa akiandika kama nyongeza ya mila ya Synoptic, kwa wazi hakutaka kusisitiza aina hiyo ya mtazamo tena. Kwa hivyo, Yohana anachagua zaidi, ni dhahiri, kuliko mapokeo ya Synoptic katika kuchagua vitu maalum kutoka kwa maisha ya Yesu na watu ambao alikutana nao ili kukuza wazo kwamba watu walihitaji kuona ishara zake, kumwamini, na kupata uzima kwa imani ndani yake. Hii, bila shaka, itakuwa nyembamba zaidi kuliko Synoptics, ambayo ina zaidi ya kuzingatia ufalme wa Mungu na mambo mapana, na mafundisho ya Yesu.

Kwa hivyo, tunapoitazama Injili ya Yohana na kuifikiria kama injili ya kiroho, inaonekana kwangu kwamba tunapigwa nayo mara moja, iwe tunataka kutumia neno la kiroho au la, kwa jinsi Yohana anavyoanza na utangulizi na kumfunga Yesu kama muumbaji katika kitabu cha Mwanzo. Jinsi Injili ya Yohana inavyoanza kutumia lugha ambayo ni ya sitiari katika asili. Nikodemo anapata shida kuelewa Yesu anamaanisha nini anapomwambia anahitaji kuzaliwa kwa maji na kwa roho.

Mapema katika sura ya 2, hata kabla ya Nikodemo, Yesu alizungumza kuhusu uharibifu wa hekalu, akizungumzia kuangamizwa kwa mwili wake. Yesu anapokutana na mwanamke kisimani katika Yohana 4, anampa maji ya uzima. Yeye, bila shaka, haelewi kabisa jinsi hiyo inavyofanya kazi hadi afafanuliwe kwa uangalifu zaidi naye.

Kwa hiyo, matumizi ya Yohana ya lugha ya sitiari, matumizi yake ya ishara, na kukusudia maana yake maradufu kwamba yeye anatumia, nadhani ni labda kile Clement alikuwa anajaribu kupata saa alipozungumza kuhusu Yohana kama injili ya kiroho. Nadhani haya ni maoni ya uchochezi sana, ambayo hutusaidia kuelewa kinachoendelea katika Injili ya Yohana na kutusaidia kueleza jinsi Yohana anavyotofautiana sana na synoptiki kwa njia nyingi. Kwa hivyo, ikiwa tutaendelea kisha kwenye moja ya tofauti, ambayo ni eneo la jiografia, na kujaribu tu kupata kushughulikia Injili ya Yohana na jiografia, tofauti kuu ni kwamba Yesu anarudi na kurudi mara nyingi kati ya Galilaya na Yerusalemu katika Yohana, kinyume na jinsi inavyowasilishwa katika synoptic injili.

Zaidi ya hayo, Yohana ana mengi ya kusema kuhusu sikukuu mbalimbali za Kiyahudi ambazo Yesu anahudhuria katika injili yake, na hii inampelekea kisha kutuambia karibu bila kujua kwamba huduma ya Yesu ilikuwa ya miaka mitatu kwa sababu kuna Pasaka tatu tofauti ambazo Yesu anahudhuria katika Injili ya Yohana. Tusingelijua hilo kwa kusoma tu mapokeo ya muhtasari. Kwa hivyo, ikiwa una mwelekeo basi kuelekea Israeli na Palestina na jinsi ardhi inavyowekwa katika mikoa, ikiwa sivyo, basi haraka tutaona kwamba Yesu bila shaka anatoka Galilaya, na anatumia muda

katika Samaria, ambayo ni eneo la kati kati ya Galilaya na Yudea, na bila shaka takwimu nyingi basi huko Yerusalemu.

Kwa kuchukulia basi kuwa unafahamu mpangilio huu wa jumla wa ardhi, tunageuza ramani upande wake na kuwa na mwelekeo wa mashariki. Nadhani mwelekeo huu labda unapendekezwa kwa njia nyingi kwa ramani ya kaskazini-kusini ambayo sisi katika ulimwengu wa Magharibi tumeizoea zaidi kwa sababu nadhani inahusiana zaidi na njia halisi waliyofikiria wakati huo, na Bahari ya Mediterania kuwa mpaka. Kwa hiyo, tuna Bahari ya Galilaya juu hapa kaskazini, yenye nuru na uvuli.

Sina hakika unaweza kuiona. Bahari ya Galilaya, sehemu kubwa ya Yohana inatokea kuzunguka eneo hili. Tuna Bonde la Mto Yordani, ambalo ramani hii nzuri ya topografia inatuonyesha kama mpasuko wa kijiolojia, ikituongoza kisha hadi sehemu ya chini kabisa ya uso wa dunia, Bahari ya Chumvi, karibu futi 1,200, futi 1,300 chini ya usawa wa bahari.

Nazareti, ambako Yesu anazaliwa katika mapokeo ya muhtasari na kutajwa pia katika Yohana, iko juu hapa katika eneo hili la Galilaya, magharibi mwa Bahari ya Galilaya. Yerusalemu, bila shaka, hapa chini kusini kwenye ukingo wa milima unaotoka Bonde la Yordani. Kwa mtazamo huo, futi 2,700 au zaidi juu ya usawa wa bahari, futi 1,200-1,300 chini ya usawa wa bahari hapa.

Kwa hivyo umbali kidogo sana hapa kwa maili 15 unakuja futi elfu kadhaa. Huo ni safari ndefu sana. Hebu wazia ukiitembea au kupanda punda kwenye eneo hilo.

Kwa hivyo, tunazungumza tu kama maili 50 au zaidi kati ya Nazareti na Yerusalemu. Kwa hivyo sisi tunaishi Magharibi angalau, na nchi kubwa zaidi na vyumba vingi vya kiwiko ulimwenguni, tunavutiwa kwanza tunapoenda Israeli kuhusu jinsi ilivyo ndogo. Tukifikiria zaidi Yerusalemu wakati huo, matukio mbalimbali katika Injili ya Yohana yanatukia ndani na nje ya Yerusalemu, kama vile Yesu kumponya mtu aliyepooza kwenye Bwawa la Bethzada, ambalo huenda liko hapa kaskazini mwa hekalu.

Bwawa la Siloamu liko chini hapa kwenye mwisho wa kusini wa mji wa chini. Temple Mount iko hapa. Ngome ya Antonia, ngome ya Kirumi, iko hapa kwenye kona ya kaskazini-magharibi ya hekalu.

Watu wengi wanafikiri kwamba Karamu ya Mwisho ya Yesu ilikuwa katika chumba cha juu, ambacho kiko mahali leo wanachokiita Mlima Sayuni, ambao si ule ambao Biblia inaita Mlima Sayuni. Mlima Sayuni katika Biblia ni jiji la Daudi lililo hapa kusini mwa hekalu. Baadaye, Mlima Sayuni ulianza kutumika kwa kilima cha magharibi katika eneo hili.

Mlima wa Mizeituni ni mlima ulio karibu na kaskazini na kusini, ukingo ulio upande wa mashariki wa jiji la kale. Upande ule mwingine wa Mlima wa Mizeituni nje ya

ramani, huenda mahali Bethania ilikuwa, ambapo Yesu alikaa pamoja na Lazaro na familia yake. Bustani ya Gethsemane, ambayo kwa kawaida iko mashariki mwa hekalu.

Mahali fulani mle ndani, nadhani, kunaweza kuanzishwa katika nyakati za kale pia. Mjadala mkubwa kuhusu mahali Yesu alisulubiwa. Leo tuna kaburi ambalo Jenerali Gordon alifikiri alianzisha, liitwalo Kalvari ya Gordon kwenye Kaburi la Bustani, kaskazini mwa Lango la Damascus la sasa.

Ingawa katika nyakati za kale, ukuta wa jiji huenda ulikuwa chini kuzunguka hapa. Kwa hivyo, Kanisa la Holy Sepulcher labda si mahali ambapo Waprotestanti wote wanafurahia. Kihistoria, mapokeo ya hapa kuwa mahali alipozikwa Yesu, ni madhubuti zaidi kuliko kitu chochote kinachohusiana na tovuti hii hapa kwenye kinachojulikana kama Kaburi la Bustani.

Sehemu nyingine ya mapokeo ya Yesu huko Yerusalemu ni suala la Via Dolorosa, Mionzi ya Majonzi ambayo baada ya Yesu kuhukumiwa na Pilato, ambapo alikwenda msalabani. Ukienda Yerusalemu leo, unaweza kutembea na kutazama vituo mbalimbali vya msalaba ambavyo vimeongezwa kimapokeo tangu nyakati za Agano Jipya. Na wanakuchukua kimsingi kutoka eneo la Ngome ya Antonia ya Yerusalemu, kona ya kaskazini-magharibi ya Mlima wa Hekalu la Kale, kimsingi magharibi na kusini kidogo hadi Kanisa la Holy Sepulcher.

Ugumu wa hilo ni kwamba inadhanika kwamba Yesu alikuwa akihukumiwa kwenye Ngome ya Antonia, wakati kwa hakika inaweza kuwa na uwezekano mkubwa zaidi kwamba kesi ya Yesu mbele ya Pilato ilikuwa katika Ikulu ya Herode, ambapo magavana wa muda wa Kirumi walionekana kuwa walining'inia walipofika Yerusalemu, ulio upande wa kusini, magofu yake leo, kusini mwa Lango la Jaffa la sasa la Yerusalemu. Kwa hiyo, inaonekana kwa watu wengi leo uwezekano mkubwa zaidi kwamba wakati wa Yesu kabla ya Pilato ungekuwa katika eneo la Ikulu ya Herode, hivyo Via Dolorosa, chochote ungependa kuiita, pengine ingekuwa zaidi ya safari ya kaskazini kuliko kitu ambacho kilikuja kimsingi magharibi kutoka kwa Ngome ya Antonia hadi pale. Kwa hivyo, hapa ndipo mapokeo ya sasa ya kanisa yanatofautiana kwa kiasi fulani pengine kutoka kwa kile kinachowezekana kihistoria.

Kwa hiyo, Mlima wa Hekalu ukiwa hapa, chumba cha juu kwa desturi kikiwa katika eneo hili, Bustani ya Gethsemane, tukizungumza kimapokeo, papa hapa na mizeituni, mahali pa kusulubishwa na kuzikwa kwa Yesu. Naam, hilo ni jambo ambalo hatuna uhakika nalo. Mapokeo yangetusaidia pengine zaidi na Kanisa la Kaburi Takatifu kuliko kwa Kalvari ya Gordon.

Tukihama kutoka kwa mambo ya kihistoria tu ya kijiografia hadi maswala ya maandishi, tulipataje Injili ya Yohana? Maandishi ya awali kabisa ambayo tunayo mengi ya Agano Jipya hata kidogo, achilia mbali Injili ya Yohana, ni Papyrus 52. Hii

inaitwa Papyrus 52 recto. Slaidi inayofuata, Papyrus 52 verso, inahusiana na jinsi unavyoona nyuzi kwenye karatasi zikiwa mlalo.

Hii ni kama sehemu ya mbele ya karatasi, ni rahisi kuandika kwenye mafunjo wakati nyuzi zinakimbia kwa mlalo kuliko wakati zinakimbia wima. Kwa hiyo, hiki ni chakavu kidogo kinachohusiana na Yohana sura ya 18 mistari ya 31 hadi 33. Na kuna vipande vyake ambavyo bado vinapatikana.

Sehemu ambazo unaona zikipigiwa mstari katika tafsiri hapa ni sehemu ambazo tuna maneno halisi ya Kigiriki katika hati. Kwa mfano, maneno ambayo Wayahudi walimwambia, si halali sisi kuua mtu yeyote. Hapa kuna neno mtu yeyote katika Kigiriki, oudena, aina ya hasi mara mbili katika Kigiriki ambalo halijatolewa katika tafsiri ya Kiingereza.

Hii ina maana hakuna mtu katika Kigiriki, kwa kweli. Kwa hivyo, tuna hina, ili kwamba, Kwa hivyo, hii itakuwa neno nembo, neno.

Na bila shaka, neno logos lililobaki limepita. Kwa hiyo, tuna ili kwamba, na kwamba ni wote tuna katika muswada. Kwa hivyo, inafurahisha sana kwamba watu wengine hujitolea maisha yao kusoma aina hizi za vitu na kutusaidia kuelewa sisi wengine ambao hatujitolea sana kwa taaluma hii muhimu sana.

Sina hakika jinsi ilivyokuwa rahisi kuamua kwamba kipande hiki kidogo kilikuwa na Injili ya Yohana, lakini ni wazi kabisa kwamba ndivyo. Huu hapa ni upande wa nyuma wa chakavu kile kile chenye nyenzo zilezile za vipande vipande, wakati huu kutoka Yohana 18 mistari ya 37 na 38. Angalia tuna kama barua mbili tu hapa za neno oudena tena, hakuna chochote cha maoni ya Pilato.

Sioni kosa lolote kwa Yesu. Kwa hivyo, jinsi maandishi ya Agano Jipya yanavyopatikana kwetu, tunayo mengine ambayo yamejaa zaidi kwa mujibu wa Injili ya Yohana. Hapa kuna Injili ya Yohana katika Papyrus 66 kutoka karibu 200 ya Enzi ya Kawaida.

Na wale ambao wanaweza kusoma Kigiriki wanaweza kuona kwa uwazi hapa juu jina, Euangelion Kata Ioannine. Na hapa tuna mwanzo wa Injili ya Yohana, en arxe en o logos. Sehemu hii hapa ni sehemu ya Yohana sura ya 12.

Aliwapa wale wamwaminio shauku, mamlaka, techna theou, wana wa Mungu, genesthai, kuwa. Jambo moja ambalo hati za kale zilifanya ambalo hatuonekani kulifanya tena ni kwamba zilikuwa na mbinu ya kuvutia ya kuandika majina matakatifu, nomina sacra. Hii ni herufi ya kwanza na ya mwisho ya umbo jeni la theo.

Kwa hivyo, ili kuokoa nafasi na ili kuangazia majina haya matakatifu, wangechukua herufi ya kwanza na ya mwisho, katika kesi hii theta na epsilon, kuweka bar juu ya

kuonyesha kwamba hili lilikuwa jina takatifu, jina maalum. Na kwa kuongeza hiyo, kuokoa nafasi kidogo, kuokoa papyrus kidogo katika mchakato. Leo tunatupa karatasi nyingi na, kwa bahati mbaya, kujaza dampo nayo.

Katika nyakati za kale ilikuwa ya thamani sana. Tukihamia kizazi kijacho, nadhani unaweza kusema, ya hati za Kigiriki za Agano Jipya. Sasa tunaangalia Codex Vaticanus, ambayo pengine ni miaka 150 au zaidi baadaye kuliko hati ya awali tuliyokuwa tukiitazama.

Unaweza kusema kwamba mtu ambaye alifanya muswada huu alikuwa mtu ambaye alikuwa na burudani na ustadi fulani katika suala la bidii ya kisanii. Kwa hiyo, hapa ndipo Injili ya Yohana inapoanzia. Na hapa tunayo mapambo kidogo.

Maneno yale yale, en arxe en o logos. Hivi ndivyo Injili ya Yohana inavyoishia. Kwamba ulimwengu wenyewe haungeweza kuwa na vitabu vyote vinavyopaswa kuandikwa, hata hivyo, kulingana na Yohana, jinsi tuna mwisho.

Kwa hivyo, kufikia sasa watu ni wataalamu wa kunakili miswada, iwe ni watawa au waandishi au chochote kile, watawa wa uandishi, na wanafanya kazi hiyo maridadi zaidi. Tunaruka katika kipindi chote cha hati za Agano Jipya, zinazojulikana kama kipindi cha minuscule, ambapo hati zilipambwa zaidi, na hata kufanywa kwa uangalifu zaidi, na kwenda hadi mwanzo wa enzi iliyochapishwa, karibu 1455, wakati mashine ya uchapishaji ilivumbuliwa. Na Biblia ya Gutenberg ikatoka, na hapa ndipo Injili ya Yohana inapoanzia, kwa maneno, kitenzi cha *imprincípio* erat.

Hapo mwanzo lilikuwa neno katika Kilatini, na kuliangalia kwa uangalifu zaidi hapa, kidogo zaidi ya ukaribu. Hapa ni tena. *Verbum erat apud ei*, neno lilikuwa kwa Mungu, *et dei erat verbum*, na Mungu alikuwa neno, 1455.

Kwa hiyo, hadi kufikia wakati wa matbaa ya kuchapisha wakati huo, hati za Agano Jipya zilinakiliwa kwa mkono, na tuna maelfu mengi sana kati yake hivi kwamba tuna, unaweza kusema, aibu ya utajiri tunapozungumza juu ya tofauti zote tofauti katika maandishi. Kuna tatu ambazo labda zinajulikana sana katika Injili ya Yohana, na labda zingine ambazo zinaweza kuongezwa hapa, lakini inaweza kuwa busara kwetu kuchukua muda kutumia muda kutambulisha maswali ya maandishi kwa maandishi haya. Kwanza kabisa, katika Yohana sura ya 1 na mstari wa 18, mwishoni mwa utangulizi au utangulizi wa Injili ya Yohana, tunayo kauli ya kushangaza ambayo inatolewa kuhusu Yesu, hakuna mtu ambaye amewahi kumwona Mungu, mmoja wa pekee, neno linalofuata katika matoleo mengi ni mwana, wengine watakuwa na Mungu.

Kwa hiyo, unapenda kuisoma vipi? Hakuna mtu aliyepata kumwona Mungu, ila Mungu wa pekee, au unasoma Mwana pekee? Wacha tujaribu kwa njia zote mbili. Hakuna mtu aliyewahi kumwona Mungu, ila Mwana wa pekee ambaye ni Mungu na

ambaye yuko katika uhusiano wa karibu zaidi na Baba, ndiye aliyemjulisha. Hii ni kutoka kwa NIV.

Lakini ikiwa unatazama NIV, na matoleo fulani yatakupa usomaji wa pambizoni na lahaja za maandishi, itasema hakuna mtu ambaye amewahi kumwona Mungu, lakini Mungu wa pekee ambaye ni Mungu mwenyewe na katika uhusiano wa karibu zaidi na Baba, amemjulisha. Tunapoangalia ushahidi wa nje wa swali hili, tunalinganisha pia na ushahidi wa ndani. Linapokuja suala la ukosoaji wa maandishi, ushahidi wa nje unahusiana na mapokeo ya maandishi.

Maandishi ya kale yanasema nini kuhusiana na jambo hilo? Kwa kweli, wana usomaji wote wawili. Maandishi mengine yana neno uios mengine yana neno theos hapa. Kwa Kigiriki, yote mawili ni maneno ya herufi nne, Upsilon Iota Omicron Sigma dhidi ya Theta Epsilon Omicron Sigma.

Wanafupisha majina kwa upau ulio juu kama tulivyotazama kwenye slaidi iliyotangulia. Tunazungumza juu ya barua mbili hapa. Kwenye maandishi, ingesema Upsilon Sigma au ingesema Theta Sigma.

Kwa hivyo, swali lako basi linahusiana na herufi moja katika Kigiriki, iwe herufi inayozungumziwa ilikuwa ni Upsilon au Theta. Uios au Theos kwa kifupi Upsilon Sigma au Theta Sigma. Kwa upande wa ushahidi wa nje, maandishi tuliyo nayo, yale ya kale zaidi kwa kawaida yana maneno Mungu pekee, yana neno Thaos hapo.

Katika maandishi ya hivi karibuni zaidi, ingawa kuna mengi yao, minuscules kawaida husoma mwana badala ya Mungu. Wakosoaji wa maandishi pia huibua maswali juu ya usomaji huu na kujaribu kuelewa ni kipi kilikuwa na uwezekano mkubwa wa asili kulingana na kile wanachokiita ushahidi wa ndani. Swali lingekuwa, Yohana angeandika nini zaidi? Na kama Yohana angeandika jambo moja, basi je, hilo lingeeleza jinsi tulivyopata masomo haya mengine? Kwa hivyo, mambo mawili, ni nini kingewezekana zaidi kuwa kimeandikwa kutokana na mielekeo yake mahali pengine, na ni usomaji gani unaofafanua vyema asili ya usomaji mwingine? Kwa hivyo, tunajua kwamba Yohana ametumia istilahi ya mke mmoja, mmoja na pekee.

Baadhi ya tafsiri zimezaliwa tu na neno mwana katika maandiko kama Yohana sura ya 3 mstari wa 16. Nadhani katika 1 Yohana pia. Hii itakuwa mara ya pekee ambapo neno Thaos mwenye mke mmoja, Mungu mmoja pekee, hutokea.

Kwa hivyo, unasema, basi lazima iwe na uwezekano kabisa kwamba angeandika mwana mmoja na wa pekee. Naam, labda katika kufikiria hivyo, hiyo ni kweli. Lakini ni nani ambaye angebadilisha kimakusudi mwana mmoja na wa pekee kuwa Mungu mmoja na wa pekee kwani tuna usemi wa kawaida sana wa Yohana hapa? Kwa hali hiyo, Mungu mmoja pekee ndiye anayefafanua vyema zaidi kwa nini mtu angesema, vizuri, hiyo ni isiyo ya kawaida.

Hilo si la kawaida. Lazima kuna mtu amekosea. Wacha tubadilishe neno theta, herufi theta, kurudi kwa epsilon ili tupate mwana mmoja pekee.

Kwa hivyo, Mungu mmoja na wa pekee katika suala hilo anaelezea vyema zaidi kutokea kwa mwana wa pekee wa kusoma ikiwa tungekuwa na mabadiliko ya kukusudia. Lakini kuna uwezekano pia kwamba kilichotokea hakikuwa cha kukusudia. Mwandishi ambaye hakujua Kigiriki chake vizuri au alikuwa, sijui, labda nusu amelala kwa sababu wangekula sana kwa chakula cha mchana au chochote wangeipeperusha tu bila kukusudia na kuandika epsilon sigma badala ya theta sigma au kinyume chake.

Jambo zuri kuhusu huyu ni kwamba kwa vyovyote vile, wote wawili wanazungumza kwa njia ya juu sana ya Yesu kama mwana wa Mungu kwa njia inayolingana na theolojia ya juu ya Yohana. Ikiwa tunakubali usomaji mbadala ambao kifungu kinasema Mungu mmoja na wa pekee, labda tunapaswa kuakifisha kwa njia tofauti pia. Kwa hiyo, tunaweza kusoma mstari huo, hakuna mtu ambaye amewahi kumwona Mungu, lakini Mungu mmoja wa pekee, ambaye ni Mungu mwenyewe na yuko katika uhusiano wa karibu zaidi na Baba, ndiye aliyemjulisha.

Chochote unachofikiria juu ya hilo, fahamu tu kuwa huo ni mjadala na mjadala na unaweza kuingia ndani zaidi katika nyakati zijazo. Lahaja nyingine ya kuvutia ya maandishi katika Injili ya Yohana inatokea katika Yohana sura ya 5 na uponyaji wa mtu kwenye bwawa la Bethzatha. Kulikuwa na wazo lililokuwa likiendelea wakati huo, kwa dhahiri, kwamba malaika alikuwa na bidii katika kuyatibua maji ya birika na kwamba wakati birika lilipotikiswa kwa njia hiyo, maji yalikuwa yakibubujika au kulikuwa na mawimbi au chochote kile, kwamba mtu wa kwanza ambaye angeweza kuingia ndani angeponywa.

Kwa hivyo, unaposoma akaunti ya hadithi, inasoma kitu kama hiki. Muda fulani baadaye, Yesu alipanda kwenda Yerusalemu kwa ajili ya sikukuu moja ya Wayahudi. Sasa huko Yerusalemu karibu na Lango la Kondoo kuna bwawa la maji liitwalo kwa Kiebrania Bethzatha, ambalo limezungukwa na guzo tano.

Hapa idadi kubwa ya walemavu walikuwa wakisema uongo, vipofu, viwete, waliopooza. Katika NIV ninayosoma na katika matoleo mengi ya sasa ya Kiingereza, itaruka kutoka hapo hadi mstari wa 5. Mmoja aliyekuwapo hapo amekuwa batili kwa miaka 38. Lakini kuna usomaji mrefu zaidi wa kifungu hicho ambao utaona katika King James Version ambayo ina nyenzo za ziada katika mstari wa 4. Hapa idadi kubwa ya walemavu walikuwa wakilala, vipofu, viwete, waliopooza.

Hapa kuna sehemu ya ziada. Nao wakangojea kusogezwa kwa maji. Mara kwa mara malaika wa Bwana alikuwa akishuka na kuyatibua maji.

Wa kwanza kuingia kwenye bwawa baada ya fujo kama hiyo angeponywa ugonjwa wowote aliokuwa nao. Mtu mmoja aliyekuwa mlemavu kwa muda wa miaka 38, Yesu alipomwona amelala na kujua kwamba amekuwa katika hali hiyo kwa muda mrefu, alimwuliza, Je, wataka kupona? Bwana, yule batili akasema, sina mtu wa kunisaidia kuingia birikani wakati maji yanakorogwa. Wakati ninajaribu kuingia, mtu ananitangulia.

Kwa hiyo, swali ni kama jambo hili la malaika kuyatibua maji lilikuwa jambo ambalo kwa hakika lilikuwa kweli na lilikuwa likitukia, iwe hii ilikuwa hekaya tu maarufu, hekaya maarufu, wazo ambalo watu walikuwa nalo. Baada ya yote, wanajaribu kushikilia tumaini lolote wanaloweza kuwa nalo la kuponywa. Na walikuwa na maoni haya maarufu kwamba malaika walifanya jambo la aina hii.

Kwa hiyo, tunapoangalia kifungu hiki, kama tuna usomaji huu mrefu zaidi na upanuzi mwishoni mwa mstari wa 3 hadi mstari wa 4, tena, kutoka kwa maoni ya ushahidi wa nje, kuna maandishi machache ambayo yana usomaji mfupi ambao haumtaji malaika anayetikisa maji kuliko kuna miswada ambayo inasomwa. Lakini maandishi yaliyosomwa sio karibu kama ya zamani. Kwa hivyo, tuna maandishi machache zaidi ya zamani ambayo yanaacha usomaji mrefu.

Tuna maandishi mengi zaidi, lakini ni ya hivi majuzi zaidi, ambayo yanajumuisha. Wasomi wa maandishi kwa kawaida hupendelea ushuhuda wa kale zaidi au mambo mengine yanayozingatiwa. Kwa upande wa ushahidi wa ndani, nadhani tungetaka kujiuliza swali hili, je, kitu kikubwa namna hii, kikubwa kiasi hiki, ambacho kwa maneno kadhaa hapa, kama vile usomaji huu wote, kilingoja maji yakisogea mara kwa mara na malaika wa Bwana angeshuka na kuyasogea maji.

Wa kwanza kuingia birika baada ya kila fujo angeponywa ugonjwa wowote aliokuwa nao. Kitu kikubwa sana kisingetoka kwenye maandishi bila kukusudia, wala kisingeongezwa kwa njia fulani bila kukusudia. Hivyo sisi ni kuangalia hapa katika kitu ambacho ni dhahiri kabisa makusudi.

Hivyo basi kwa upande wa ushahidi wa ndani, hatuna haja ya kuwa na wasiwasi kuhusu kuwa ni ajali. Ni makusudi ama kuitoa au kuiweka ndani. Hapa, nadhani tunaanza sasa kufikiria katika suala la ushahidi wa ndani kuhusu theolojia ya Biblia tunapoielewa na jinsi Mungu anavyotumia malaika kukamilisha mapenzi yake na watu wake.

Baada ya yote, kitabu cha Waebrania kinatuambia, je, hao wote si roho watumikao waliotumwa kuwahudumia wale ambao watakuwa warithi wa wokovu? Kwa hiyo, kutokana na kile tunachojua kuhusu jinsi malaika wanavyotumiwa na Mungu katika sehemu nyingine ya maandiko, je, tunachosoma hapa katika Yohana 5, mstari wa 4 katika somo hili refu zaidi? Je, inafaa katika kile tunachoonekana kujua kuhusu tabia ya Mungu na mpango wake kwa malaika? Gramu, nadhani, iliita malaika maajenti wa

siri wa Mungu. Hilo lilikuwa neno zuri kwao, sivyo? Kwa hiyo, je, kulikuwa na wakala wa siri wa kimungu ambaye angekoroga maji na kisha kuketi na kutazama ili kuona ni nani angeingia kwanza kuwaponya? Sijui jinsi unavyolipiga picha tukio hili, lakini linakaribia picha kwangu kama mchoro wa Monty Python.

Labda hujawahi kusikia kuhusu kikundi cha vichekesho cha Uingereza Monty Python, lakini walifanya mambo mengi ya kejeli na ya kichaa, na hii inaonekana kwangu kama kitu ambacho wangepanya. Kusema kweli, sina budi kukuambia kwamba mara ya kwanza kwa haya usoni, hii haionekani kwangu kuwa jinsi Mungu anavyofanya kazi pamoja na malaika katika Biblia. Inaonekana kama hii kwa kweli itakuwa njia ya kikatili kwa Mungu kufanya kazi, kupanua tu uponyaji kwa mtu ambaye kwa njia fulani au nyingine angeweza kujiingiza kwenye bwawa.

Maskini wengine wote, watu wanyonge pale wakijaribu kuponywa wangekatishwa tamaa kwa sababu hawakuweza kabisa kutumbukia kwenye bwawa upesi kama yule mtu mwingine. Kwa hivyo, kwangu, hii haifaulu jaribio la ndani. Haionekani kwangu kwamba kwa upande wa ushahidi wa ndani, hivi ndivyo Mungu angetaka kuandikwa katika neno lake.

Kwa hivyo, inawezekana kwamba hili lingekuwa suala la maandishi ya pembeni ambayo yaliongezwa ambayo baadaye yaliingia. Mwandishi fulani ambaye alikuwa akiandika aliandika maandishi kwenye ukingo kwa athari kwamba hii ndiyo sababu walikuwa walingojea. Walikuwa na ushirikina huu maarufu.

Hivi ndivyo walivyofikiria, lakini sidhani kama ningekubali kibinafsi kwamba hii ni sehemu ya Injili ya Yohana kwa sababu haipitishi mtihani wa harufu ya kitheolojia kwangu. Mnaweza kutofautiana katika jambo hilo. Hatujaribu kuwa na msimamo mkali hapa, lakini tunajaribu kukufanya ufikirie kuhusu masuala haya.

Kwa hivyo, hili hapa ni suala lingine la maandishi katika Yohana ambalo utapata habari kuhusu unaposoma sura ya tano. Labda suala kubwa katika Yohana, suala la maandishi, ni katika Yohana sura ya saba, mstari wa mwisho katika saba, kisha mistari 11 ya kwanza ya sura ya nane. Kisa cha mwanamke aliyechukuliwa katika tendo la uzinzi na kuletwa kwa Yesu kama kisingizio cha kumwingiza matatani, ili aseme jambo ambalo lingekuwa na utata, aseme jambo la kumpinga Musa pengine, kumuingiza kwenye matatizo makubwa.

Kwa hiyo, Yohana 7:53 hadi 8:11 mara nyingi huitwa pericope de mzinzi. Hiyo ni Kilatini kwa pericope ya mwanamke mzinzi, na unaweza kuchukua preposition de, kuiweka katika kesi genitive, uzinzi. Una jambo lile lile, pericope kuhusu mwanamke mzinzi.

Kwa hiyo, kwa upande wa ushuhuda wa nje, kwa mara nyingine tena, mstari wa pili, sawa na wa kwanza, maandishi ya kale zaidi hayajumuishi kipande hiki, sehemu hii.

Maandishi mengi yanajumuisha, lakini ni maandishi ambayo kwa kulinganisha ni ya hivi karibuni zaidi. Hizo ndizo hati zilizopatikana kwa toleo lililoidhinishwa, King James Version wakati huo, liitwalo Texas Receptus.

Kwa hiyo hati hizo chache, zilizochelewa kulinganishwa, zilikuwa na haya ndani yake, kwa hiyo ikaingia yenyewe katika King James Version. Hata hivyo, pericope, mandhari haipatikani katika hati za kale zaidi ambazo zinapatikana kwa sehemu kubwa, hivyo wasomi wengi wanatilia shaka ukweli wa usomaji kutoka kwa upande wa ushahidi wa nje. Jambo lingine kuhusu ushahidi wa nje ambao unavutia kuhusu pericope hii ni kwamba maandishi fulani yaliyo nayo yameingiza katika sehemu nyinginezo katika Injili ya Yohana.

Maandishi fulani yaliyo nayo yameingizwa mahali pengine katika Injili ya Luka. Hili, kwa namna fulani, ni aina ya mandhari inayoelea inayoonekana katika mapokeo ya hati-mkono katika sehemu tatu au nne mbalimbali, pamoja na pale tunapoipata katika maandishi mengi yaliyo nayo hapa kwenye Yohana 7 na Yohana 8. Jambo lingine la kuvutia kuhusu hati hiyo kwa mtazamo wa ushahidi wa nje ni kwamba hati nyingi zinazojumuisha zimetiwa alama kwenye pambizo. Ziliwekwa katika nyakati za kale nguzo kando ya usomaji unaobishaniwa, na hati fulani zilizo na usomaji ndani yake zimeijumuisha lakini zimeiweka alama.

Kwa hivyo, kama msomaji tahadhari hapa, hii inaweza kuwa sio mpango wa kweli. Kwa upande wa uthibitisho wa ndani, kuna maneno mengi ya kipekee hapa ambayo yanatokea hapa tu katika Injili ya Yohana, na baadhi ya mambo maneno hayo yanafanywa kwa njia ambayo inawafanya watu wafikiri kwamba si jambo ambalo mwandishi wa awali wa Yohana angeandika kwa njia hii mahususi kwa kutumia maneno haya mahususi. Kwa mawazo yangu, jambo la muhimu zaidi kuhusu pericope, ambalo linaniongoza kufikiri kwamba mwanzoni haikuwa sehemu ya Injili ya Yohana, ni jinsi inavyoingia katika njia ya hadithi.

Ukisoma pamoja na hadithi katika Yohana 7 hadi Yohana 8, ni wakati wa misukosuko katika huduma ya Yesu. Amekuja Yerusalemu na yuko kule kwa ajili ya sikukuu ya Hema la Kukutania la Booth Sukkot, na kwa hiyo anaanza kufundisha na watu wanaenda tu kila njia na kuitikia kwake. Wengine wanafikiri yeye ndiye Masihi, wengine hawana, wengine wanafikiri kwamba hastahili kuwa kwa sababu yeye hatoki Bethlehemu, na kuna maoni haya yote ya kimasiya yanaelea ukisoma hadithi katika Yohana sura ya 7. Kwa hiyo, sura ya 7 inawaongoza viongozi wa kidini kujaribu kumkamata Yesu ili waweze kumleta ndani na kumchunguza, lakini chama cha kukamatwa kwao hakimshiki.

Kwa kweli, watu waliotumwa kumkamata ni dhahiri katika mafundisho yake yote kwamba hawakuweza kutekeleza kitendo hicho. Kwa hiyo hadithi hiyo inaanzia 745. Walinzi wa hekalu walirudi kwa wakuu wa makuhani na Mafarisayo ambao

waliwauliza, kwa nini hamkumleta? Hakuna aliyewahi kuongea jinsi mtu huyu anavyosema, walinzi walijibu.

Unamaanisha amekudanganya pia, Mafarisayo wakajibu. Je, kuna yeyote miongoni mwa wakuu wa Mafarisayo aliyemwamini? La. Kundi hili lisilojua lolote kuhusu sheria, kuna laana juu yao.

Kwa hivyo sasa rafiki yetu Nikodemo anatokea tena saa 7:50. Nikodemo, ambaye alikuwa ameenda kwa Yesu hapo awali na ambaye alikuwa mmoja wao, aliuliza, je, sheria yetu inamhukumu mtu bila kumsikia kwanza ili kujua kile ambacho amekuwa akifanya? Wakamjibu, Je! wewe pia unatoka Galilaya? Angalia ndani yake, utagundua kwamba nabii hatoki kutoka Galilaya. Sasa kama sisi kuondoka kutoka kwamba moja kwa moja kwa sura ya 8 mstari wa 12, sisi flip nyuma kwa Yesu.

Yesu alizungumza tena na watu. Alisema mimi ndimi nuru ya ulimwengu. Yeyote anifuataye hatakwenda gizani.

Atakuwa na nuru ya uzima. Mafarisayo wakampinga wakisema, 8:13 Wewe unajidhihirisha kama shahidi wako mwenyewe, ushuhuda wako si halali. Unaposoma maandishi kwa njia hii kutoka 7:52 hadi 8:12, inaonekana kwamba maandishi yana mantiki.

Hata hivyo, unapoisoma ikiwa ni pamoja na 7:53 hadi sura ya 8 mstari wa 11, inaonekana kurudi na kurudi kwa njia isiyo ya kawaida. Kwa hivyo ingeenda hivi ikiwa tungejumuisha tukio kuhusu mwanamke mzinzi. Nikodemo anatoa maoni yake, si lazima angalau, unajua, tujue amekuwa akifanya nini kabla hatujafanya uamuzi? Wakamjibu, Je! wewe pia unatoka Galilaya? Angalia ndani yake, utagundua kwamba nabii hatoki Galilaya.

Kisha wote wakarudi nyumbani, lakini Yesu akaenda kwenye Mlima wa Mizeituni. Kulipopambazuka, akatokea tena hekaluni. Kwa hiyo, ni pale pale, ile zamu ndogo ya ghafula kutoka kwao kwenda nyumbani, lakini Yesu akienda kwenye Mlima wa Mizeituni.

Kisha anaonekana tena siku iliyofuata. Ni kama mambo mengi sana yanatokea kwa wakati mmoja na umoja wa kifasihi wa maandishi unaonekana kuharibiwa. Jambo kama hilo mwishoni, kwa sababu Yesu amekuwa akizungumza na viongozi kuhusu mwanamke na mwanamke kuhusu viongozi.

Unaposoma pericope, kama unavyokumbuka, anaandika chini mara kadhaa tofauti. Naye anatoa kauli ya kukata shauri katika sura ya 8, mstari wa 7, yeyote kati yenu asiye na dhambi na awe wa kwanza kurusha jiwe. Na kisha anaandika tena ardhini, watu polepole wanaanza kusaga na kuondoka hivyo ni Yesu tu na mwanamke waliobaki.

Ni watu wawili tu waliopo, wengine wote wamekwenda kulingana na sura ya 8, mstari wa 9. Wakati huu, Yesu ananyooka na kumwambia yule mwanamke, wako wapi? Je, hakuna aliyekuhukumu? Anasema, hakuna mtu, bwana. Kisha wala mimi sikuhukumu, asema, nenda na kuyaacha maisha yako ya dhambi. Mstari wa 12, Yesu alipozungumza tena na watu, ni watu gani? Watu wote waliondoka, hakuna mtu tena, ni Yesu tu na yule mwanamke.

Kwa hivyo tena, inaonekana kana kwamba kuna mabadiliko ya ghafla, sio tu kutoka 752 hadi kwenye pericope lakini pia unaposonga nje ya pericope hii na kuingia katika sehemu nyingine ya injili kutoka sura ya 8, mstari wa 11 hadi sura ya 8, mstari wa 12. awali sehemu ya maandishi. Kwa hiyo, katika suala hili, ni kama pericope tuliyoitazama hivi punde katika sura ya 5, aya ya 3 na 4. Hata hivyo, ushahidi wa ndani katika maana pana ya kufikiria jinsi hii inalingana na mafundisho mengine ya Yesu ni tofauti kabisa hapa katika Yohana 7 na 8 kuliko ilivyo nyuma katika sura ya 5. Watu wengi waliposoma Yohana 7 na 8 na kusoma hadithi ya mwanamke aliyechukuliwa hapa katika uzinzi, walihitimisha kwamba Yesu mwenyewe alikuwa waziwazi.

Hii ndiyo aina ya kitu ambacho kinaendana na kuendana na theolojia ya Yesu kama tunavyomjua mahali pengine katika maandiko. Si mtu ambaye angeafikiana juu ya dhambi, bali mtu ambaye ni mwenye huruma kwa wakosefu, mtu ambaye ni mwoga zaidi katika maneno yake kwa watu wa kidini, viongozi wa kidini, lakini anaelekea kuwa mwema kabisa na mpole kwa watu wa kawaida ambao wamenaswa katika dhambi, lakini ambao wako tayari kugeuka kutoka kwayo. Kwa hiyo, maneno haya ya kumalizia ya Yesu kwa yule mwanamke, “Kama vile mtu ye yote alivyokuhukumu, la, basi, nami pia sikuhukumu. Nenda sasa ukaache maisha yako ya dhambi,” yaonekana kuwa mchanganyiko mkamilifu, mchanganyiko mkamilifu, njia kamilifu ya kusawazisha haki na neema, njia kamilifu ya kushikilia kiwango cha juu, lakini pia kuonyesha msamaha kwa mtu ambaye yuko tayari kugeuka kutoka kwa dhambi.

Kwa sababu hii, na kutokana na ukweli wa ushahidi wa nje kwamba kifungu hiki kinapatikana katika vitabu vingine vya Agano Jipya hapa na pale na baadhi ya maandishi ya kale, wengi wamehitimisha kwamba kifungu hiki hapo awali kilifungamanishwa na mapokeo halisi kutoka siku za Yesu, kwamba hii ilitokea kweli. Kwa hivyo, basi pericope hii ingekuwa maandishi ambayo yamezunguka kanisa la kwanza pamoja na mapokeo mengine ya Yesu, bila kujipata yenyewe kuwa makao katika maandishi ya asili ya Agano Jipya, lakini hatimaye kujikuta katika kama kizazi cha pili au cha tatu cha kunakili maandishi ya Agano Jipya. Kwa sababu hiyo, kuna uwezekano kwamba hii haina kuwakilisha ukweli kutoka kwa Yesu wa kihistoria, lakini si kitu kilichotokea awali katika Injili ya Yohana.

Kwa hivyo ninyi mnaosikiliza video hii sasa, mnaotazama video hiyo yenye fundisho kali sana la sola scriptura unaweza kuwa na shaka kwamba unapaswa kufundisha

kifungu hiki kanisani. Nadhani ningekuwa wastani zaidi kuliko hivyo na kufundisha kifungu hicho, wakati huo huo nikifahamu kwamba hakikuwa katika Injili ya Yohana jinsi tunavyoweza kusema. Kwa hivyo, hii inahitimisha video yetu ya pili ya Injili ya Yohana na utangulizi wake.

Katika video hii tumekuwa tukizungumza kuhusu mazingira ya kihistoria ya Yohana, jinsi tulivyoipata, baadhi ya vipengele vya kijiografia vya kitabu, na pia jinsi kitabu kilivyotujia, baadhi ya matatizo ya kimaandishi. Natumai umeifurahia. Tutaonana hivi karibuni kwa Yohana sura ya kwanza.

Huyu ni Dk. David Turner katika mafundisho yake juu ya Injili ya Yohana. Hiki ni kipindi namba mbili, Utangulizi wa Injili ya Yohana, sehemu ya pili, Mambo ya Kihistoria na Maandishi.